

سازمان دامپزشکی کشور

سازمان دامپزشکی کشور

اداره کل دامپزشکی استان قم

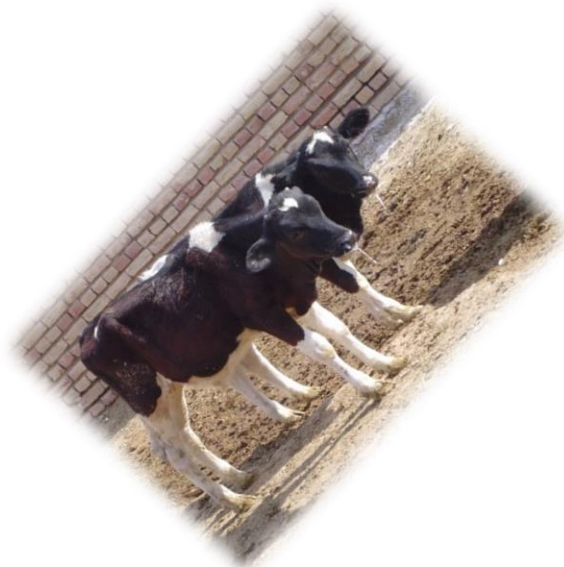
کنترل بیماری تب برفکی

مقدمه:

بیماری تب برفکی - که تقریباً تمامی دام های زوج سم اهلی و وحشی از جمله گونه های نشخوارکنندگان اهلی نظیر گاو ، گاومیش ، گوسفند و بز را مبتلا می کند- یک بیماری ویروسی بسیار عفونی و بشدت واگیر می باشد که به لحاظ شدت خسارات اقتصادی یکی از موانع اصلی در تامین بهداشت و تولید دام و فرآورده های دامی محسوب می شود. شدت واگیری در دامهای حساس بسیار بالا (تا صددرصد) بوده و میزان مرگ و میر نیز به ویژه در دامهای جوان (گوساله ، بره و بزغاله) میتواند بالا باشد.

نشانه های بیماری:

مهمترین نشانه ها علائمی نظیر : تب بالا ($40-41^{\circ}\text{C}$) ، کاهش شیر و بی حالی و پس از کاهش تب ، افزایش بزاق (ریزش بزاق کش دار) ، سائیدن دندانها روی یکدیگر ، پیدایش تاول های اولیه در دهان، سطح زبان و مخاطات لثه ها و لب ها می باشد. گاهی تاول ها بقدری وسیع است که ممکن است بافت پوششی قسمت وسیعی از دهان بصورت یکجا کنده شود . همراه با جراحات دهانی ، تاول هایی بر روی پاها بویژه شکاف بین سمی و تاج سم ایجاد شده که در اثر پاره شدن ، دردناک و باعث لنگش می شود . بر روی سرپستانک ها و قسمت های پستان در فرم پستانی بیماری نیز تاول هایی دیده می شود که در صورت نزدیکی این تاول ها به منفذ خروج شیر سبب بروز ورم پستان و یا کور شدن پستان می شود. در موارد شدید باعث جدا شدن کامل پوست سر پستانک نیز میگردد. ویروس عامل بیماری در دامهای جوان (گوساله، بز و بزغاله) باعث آسیب به عضله قلب شده و در نتیجه رخداد تلفات تا صددرصد دامهای حساس نیز قابل پیش بینی است.

خسارات اقتصادی بیماری :

برابر اعلام دفتر بین المللی بیماری های واگیر دام OIE خسارات این بیماری تا ۲۵ درصد کاهش تولید شیر ، گوشت و پشم در گله های مبتلا و ۵ درصد تلفات در دام های جوان ذکر شده است. این تلفات تا ۱۰۰ نیز گزارش شده است.

ماندگاری ویروس :

ویروس مولد بیماری تب برفکی از جمله مقاوم ترین ویروسهای شناخته شده در طبیعت می باشد . این ویروس قادر است در محیط خارج از بدن دام تا مدت چهل روز در فضولات و ترشحات بدن ، زنده و عفونت زا باقی بماند و هفته ها در خوراک دام و فرآورده های دامی از جمله پشم ، پوست ، اسپرم و ... زنده مانده و از مکانی به مکان دیگر انتقال یابد این ویروس در فرآورده های منجمد از جمله اسپرم، جنین و لاشه دام تا ماهها زنده و عفونت زا باقی میماند.

مدت ابقاء و زنده ماندن ویروس در آب ۵۰ روز، در مرتع با دمای هشت تا هیجده درجه ۷۴ روز ، بر روی گاو آلوده به ترشحات ۴ هفته و بر روی چکمه پلاستیکی آلوده به ترشحات تا ۱۳ هفته می باشد.

راههای انتقال بیماری :

انتقال مستقیم :

دام های بیمار ویروس عامل بیماری را از تمامی ترشحات بدن مانند بزاق، اشک ، مدفوع ، ادرار ، شیر و... و مخاطات چشم ، اندامهای تناسلی ، مجرای پستانی و زخم های سم دفع میکنند که حداکثر زمان دفع ویروس تا ۲ هفته از شروع بیماری می باشد. همچنین دامهای مبتلا ویروس را از طریق انتشار با هوای تنفس به دام در تماس نیز انتقال می دهند.

انتقال غیر مستقیم :

ابزار و وسایل آلوده و مورد استفاده از جمله انواع سرنگ ، وسایل تزریق ، سرسوزن ، وسایل تلقیح مصنوعی ، رفت و آمد وسائط نقلیه و تردد افراد می تواند سبب انتقال بیماری شود. عامل بیماری در مناطق سرد و مرطوب توسط باد منتشر میشود و نقشباده در مناطق گرم و خشک کم اثر می باشد.

کنترل بیماری

کنترل بیماری تب برفکی بسیار مشکل است. مقاومت عامل بیماری در طبیعت ، نحوه تجارت و خرید و فروش دام ، وجود میادین دام و مجتمع های دامپروری ، قاچاق و حمل و نقل غیر مجاز دام و عدم رعایت ضوابط بهداشتی و قرنطینه توسط بعضی دامداران از جمله عوامل مهم در انتشار بیماری در ایران به حساب می آید.

اصول کلی کنترل بیماری

الف- اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای به منظور جلوگیری از ورود ویروس تب برفکی ب- مراقبت کلینیکی

ج- واکسیناسیون

ایمن سازی و واکسیناسیون

از آنجائیکه ایمنی حاصله از واکسنهای تب برفکی

تحت تاثیر عوامل متعددی حاصل میشود به همین

جهت در کنترل بیماری تب برفکی علاوه بر واکسیناسیون، رعایت اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای بسیار موثر خواهد بود. چنانچه برنامه واکسیناسیون بصورت واکسیناسیون پراکنده و غیر یکنواخت با تقویم های زمانی متفاوت انجام شود ؛ منجر به ایجاد ایمنی ناهمگون و بسیار شکننده در جمعیت دامی می شود و چنانچه برنامه واکسیناسیون به صورت متمرکز و یکنواخت به اجرا گذاشته شود ، تاثیرات آن به مراتب موثرتر می باشد.

اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای

مهمترین و اساسی ترین روش پیشگیری و کنترل بیماری تب برفکی بکارگیری اقدامات بهداشتی و قرنطینه ای است، به نحوی که از ورود ویروس در یک گله و یا جمعیت و انتشار ویروس جلوگیری نماید. هر واحد پرورش و نگهداری دام و بخصوص مجتمع های بزرگ دامپروری و تولید شیر و گوشت بایستی مسائل زیر را جدی گرفته و بکار ببندند:

۱- جلوگیری از ورود دام آلوده و حامل ویروس

۲- متوقف نمودن وسائط نقلیه در خارج از دامداری و ضدعفونی

وسائط نقلیه ضروری (حمل شیر) در زمان ورود

۳- ضدعفونی و رفع آلودگی محیط دامداریهای آلوده تا رفع بیماری

۴- اطلاع رسانی فوری به دامپزشکی محل با مشاهده اولین

دام مبتلاء به بیماری، جدا کردن دام بیمار و هماهنگی با دامپزشک دامداری خود جهت درمان دام بیمار

۵- واکسیناسیون و ایجاد پوشش ایمنی در دامهای مورد هدف

۶- همکاری با مأمورین دامپزشکی که برای پایش و تشخیص بیماری یا واکسیناسیون به دامداری مراجعه مینمایند.

۷- رعایت مقررات بهداشتی قرنطینه ای فردی، اکیپ های واکسیناتور، تلقیح مصنوعی، دامپزشک و خودداری از ورود افراد متفرقه و استفاده از لباس و چکمه متعلق به دامدار برای مراجعین ضروری

۸- استفاده از سرنگ، سرسوزن و کلمن های نگهداری واکسن مخصوص هر واحد در زمان واکسیناسیون

۹- دفن بهداشتی دامهای تلف شده و هرگونه وسایل یکبار مصرف در محل دامداری یا سوزاندن در کوره ی لاشه سوز دامداری یا مجتمع

۱۰- عدم انتقال کود (دپوی کود) و عقیم سازی آن تا رفع بیماری

شماره تلفن: ۰۹۰-۳۶۶۴۲۷۸۹ داخلی ۱۴۰ و شماره تلفن: ۳۶۱۲۳۴۵۶ داخلی ۴۵۹ و ۴۲۷

آماده پاسخگویی به تماسهای دامداران

و شماره ارتباط مردمی ۱۵۱۲ جهت ثبت گزارشات، نظرات و پیشنهادات می باشد.

اداره کل دامپزشکی استان قم